

DIAMO

OBČASNÍK

ROČNÍK XXII (XXXIX)

ČÍSLO 10

ŘÍJEN 2017

Financování odstraňování následků chemické těžby uranu do roku 2022 zajištěno

Ministr průmyslu a obchodu Jiří Havlíček předložil vládě Zprávu o postupu prací a čerpání finančních prostředků spojených s řešením důsledků po chemické těžbě uranu v oblasti Stráže pod Ralskem a dalším financování těchto prací v letech 2018–2022. Na základě této zprávy vláda schválila na svém zasedání dne 18. září 2017 uvolnění 6,85 mld. Kč na úhradu nákladů a výdajů spojených s řešením důsledků po chemické těžbě uranu a souvisejících činnostech v oblasti Stráže pod Ralskem pro období let 2018–2022.

Dne 4. září 2017 rozhodla vláda svým usnesením č. 610 o změně způsobu úhrady výše uvedených nákladů. Změna spočívá v ukončení financování odstraňování této významné ekologické zátěže z prostředků Fondu privatizace ke dni 31. prosince 2018 a následném pokrytí finančními prostředky z kapitoly státního rozpočtu Ministerstva průmyslu a obchodu s tím, že schválená výše finančních prostředků se stane závazným ukazatelem kapitoly státního rozpočtu MPO. Tyto finanční prostředky budou využity výhradně k úhradě nákladů a podpoře investičních a neinvestičních akcí spojených s nápravou škod způsobených na životním prostředí těžbou nerostů a na revitalizaci dotčených území.

„Jsem rád, že financování odstraňování důsledků po chemické těžbě do roku 2022 bylo schváleno a že vláda ČR vnímá nutnost sanace horninového prostředí ve Stráži pod Ralskem. Úspěšné zahlazení následků chemické těžby uranu je jednou z priorit státního podniku DIAMO,“ uvedl Tomáš Rychtařík, ředitel státního podniku.

V současné době se na ložisku Stráž pod Ralskem nachází v podzemí v ploše přibližně 27,5 km² cca 374 mil. m³ vod ovlivněných zbytkovými technolo-

gickými roztoky z chemické těžby uranu, která zde probíhala od počátku sedmdesátých let 20. století až do roku 1996. Za tu dobu bylo do podzemí prostřednictvím technologických roztoků vtlačeno téměř 4,1 mil. tun kyseliny sírové, 320 tis. tun kyseliny dusičné, 111 tis. tun čpavku a 26 tis. tun kyseliny fluorovodíkové a chemickou těžbou bylo vytěženo 15 862 tun uranu.

Dokončení sanace horninového prostředí je nezbytné pro zabránění rozšiřování kontaminace a znehodnocení využívaných vodních zdrojů a na vodu vázaných ekosystémů v oblasti severočeské křídly.

V důsledku intenzivní sanace zejména v posledních letech dochází ke zřetelnému poklesu koncentrace kontaminantů v podzemních vodách. Sanace bude probíhat až do snížení kontaminace podzemních vod na úroveň zaručující trvalou využitelnost zásob pitných podzemních vod v této oblasti.

Vyluhovací pole

Den horníků 2017 ve Stráži pod Ralskem

Projev doc. Ing. Miroslava Grégra, CSc.

Měsíc září patří tradičně hornictví, neboť 9. září je v českých zemích každoročně slaven Den horníků. Všechny významné hornické organizace a hornické spolky tomuto dni připisují velký význam, hornická města konají hornické poutě, čímž navazují na doby minulé, kdy tak bylo horníkům děkováno za jejich těžkou a nebezpečnou práci. Oslavy Dne horníků proběhly také ve Stráži pod Ralskem, a to v pátek 8. září 2017 v kulturním domě U Jezera.

Průvodci oficiální části letošního slavnostního odpoledne byli Ing. Eduard Horčík a Ing. Václav Dorazil, Ph.D., z ředitelství státního podniku, kteří v úvodu přivítali významné hosty – zástupce Ministerstva průmyslu a obchodu Ing. Vladimíra Šandu, předsedu Obvodního báňského úřadu pro území krajů Libereckého a Vysočina Ing. Dalibora Hampejsa, dále starostu města Stráž pod Ralskem Mgr. Zdeňka Hlinčíka, bývalého ministra průmyslu a obchodu doc. Ing. Miroslava Grégra, CSc., členy Dozorčí rady státního podniku DIAMO a také zaměstnance státního podniku, pro které především je tato kulturní událost pořádána.

Po hornické hymně, jež zazněla v podání hudebního tria složeného ze zaměstnanců o. z. TÚU Ing. Petra Křest'ana, Ing. Eduarda Wintera a Ing. Borise Dostála, vystoupil ředitel státního podniku Ing. Tomáš Rychtařík. Přivítal přítomné hosty a následně zhodnotil uplynulý hornický rok. Mimo jiné pan ředitel připomněl, že po 70 letech byla v České republice ukončena těžba uranu a že všechny sanační a likvidační práce, které státnímu podniku uložilo Ministerstvo průmyslu a obchodu, probíhaly bez problémů. Zejména pak vyzdvihl výsledek kontroly Nejvyššího kontrolního úřadu, který potvrdil bezchybné čerpání finan-

čních prostředků určených na zahazování následků hornické činnosti státním podnikem DIAMO. Na závěr poděkoval pan ředitel všem přítomným za práci odvedenou v uplynulém hornickém roce.

Poté moderátor předal slovo Ing. Vladimíru Šandovi, který poděkoval přítomným jménem Ministerstva průmyslu a obchodu i jménem Dozorčí rady státního podniku DIAMO za dosažené pracovní výsledky. Zároveň s potěšením oznámil, že Ministerstvo průmyslu a obchodu vypracovalo na jednání vlády materiál, který řeší financování sanačního procesu v oblasti poznamenané chemickou těžbou uranu na další období.

Vystoupil také Ing. Dalibor Hampejs z Obvodního báňského úřadu, který zdůraznil, že všech výsledků bylo dosaženo zcela bezpečně, bez jakýchkoliv pochybení. V závěru svého vystoupení poděkoval všem za vynaložené

úsilí a popřál pevné zdraví a do budoucna dosahování pracovních výsledků se stále stejnou bezpečností.

Jménem města Stráž pod Ralskem pozdravil přítomné starosta města Mgr. Zdeněk Hlinčík. Pochvalně ohodnotil spolupráci mezi městem Stráž pod Ralskem a státním podnikem DIAMO na všech úrovních řízení a zároveň zdůraznil, že si váží strategie státního podniku DIAMO v oblasti sanace a rektivace pozůstatků těžby uranu. Poté popřál všem přítomným příjemně strávený večer a do dalších dnů hodně štěstí a úspěchů.

Oficiální část uzavřel svým proslavem doc. Ing. Miroslav Grégr, CSc., bývalý ministr průmyslu a obchodu. Jak sám řekl, účast na Dni horníků ve

POKRAČOVÁNÍ NA STR. 2

Zazněla skladba „DIAMO“

Pohled do sálu při hornické hymně

Den horníků 2017 ve Stráži pod Ralskem

DOKONČENÍ ZE STR. 1

Stráž pod Ralskem je pro něj již mnohaletou tradicí. Je hrdý na to, že se mu podařilo na přelomu let 2000 a 2001 uhájit existenci podniku a že státní podnik DIAMO prokázal svou činností životaschopnost a prospěšnost pro české národní hospodářství. V závěru vyjádřil pan docent potěšení nad tím, že podnik pokračuje ve své dobré tradici a práci, za což všem přítomným zaměstnancům poděkoval. Následoval slavnostní přípitek doprovázený zpěvem hornické karmíny – písne Kamarádi, dolů sfářeje.

Po oficiální části vystoupilo taneční studio Acropole s tanečně akrobatickou ukázkou pole dance. Umělecký a zejména fyzický výkon tanečnic byl odměněn hlasitým potleskem. Překvapením dne byla skladba „DIAMO“, kterou složili samotní zaměstnanci na počest státního podniku. Taktéž toto skvělé hudební dílo bylo odměněno ohlušujícím potleskem. K poslechu a tanci hrála skupina Krakatit a Jam & Bazar. Zaměstnanci a hosté se bavili až do pozdních večerních hodin, kdy byl hornický den ukončen. Zdař Bůh!

Ing. Václav Dorazil, Ph.D.
vedoucí odboru sanačních prací, ŘSP
(redakčně doplněno)

Z vyprávění pamětníků...

Antonín Dvořák, vnuk světově známého hudebního skladatele Antonína Dvořáka, pochází z Příbrami. Vystudoval gymnázium, do prostředí uranového průmyslu vstoupil v roce 1949 a působil zde v příbramské oblasti na různých pozicích celých 20 let.

U uranových dolů, respektive na kutacích pracích č. 2, známých pod názvem K 2, jsem začal pracovat v červenci 1949, začal jsem s krumpáčem a s lopatou. Netrvalo to ale ani tři dny, přišel za mnou tehdejší šéf Pavel Kočíš a říkal: „Budeš mi pomáhat, já potřebuji pomocníka,“ tak jsem mu šel dělat pomocníka. Postupně jsem se vypracoval na kolektora. Úkolem kolektora bylo chodit terénem podle určitých sítí, které byly vytyčeny na mapě. Byli jsme vybaveni kompasem, geologickým kladívkem a mapou. Velice důkladně jsme prochodili zejména krajinu kolem Modřovic, Třebeska a Kamenné. Prostě tu jižní část příbramského „účastku“.

Veškeré výsledky práce jsme potom museli zaznamenávat do map a vše se vedlo v ruštině. Veškeré mapy, popisy k mapám, popisy minerálů a všech hornin. Vše bylo v ruštině.

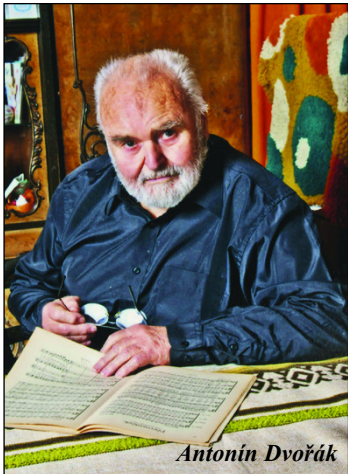
Mým nejčastějším kolegou v té době byl Štefan Rudík.

Jednak jsme dělali povrchový průzkum a jednak jsme nechávali někde na základě provedeného průzkumu dělat malé výkopy, 90 centimetrů široké a třeba i až tři metry hluboké. Výkopy byly krátké nebo dlouhé, těm dlouhým se říkalo magistrální kanály, ty byly třeba sedm set metrů dlouhé. Tam se zjišťovalo, kde jsou jaké výchozy žil, a dokumentovalo se, co tam je za horniny a kde tam je jaká žíla a kde jaká aktivita.

Uranové žíly vedly někdy k povrchu, tomu se říká výchoz žíly. Celkově to je vlastně puklina v zemi, která se vyplňuje hydrotermálním roztokem. To trvá miliony let, než se to vyplní. Většinou je to tvořeno vápencem plus nějaké ty přídavky – olovo nebo stříbro nebo železo, anebo ten uran, po kterém se hlavně šlo. Žíla má určitou délku a určitou hloubku a povrchovým průzkumem se toto zjišťovalo. Na kutacích pracích byl ještě další způsob prací, který šel více do hloubky, ale nebyly to ještě šachty, dělaly se takzvané šurfy. Šurfy byly buďto svisle ražené jámy, anebo přímo po žile hloubené. Kde byl ještě trochu hornatější terén, tam se dělaly úpadnice, to znamená, že se razilo šikmo do země dolů a přímo se vytěžená hornina dala vozit po kolejích důlním vozíkem. Tento druh prací ovšem dosahoval většinou do hloubek okolo 20–25 metrů, dole se potom rozrazila sledná chodba po žile. Tam byla doprava velice jednoduchá, vozilo se to v tzv. kýblu, to byl kovový okov. Tím se jezdilo osobně nesmělo, byly tam žebříky, ale když se lidé potřebovali dostat dolů, často se svezli i tím okovem. Těch šurfů bylo poměrně dost a vždy se muselo zadokumentovat, co se tam nachází, a změřit to. Když se zjistil pozitivní nálezk, šurf se předal uranovým dolům, které v práci pokračovaly. Mezi Kamennou a Třebeskem je krásné vidět to místo dodneška ze hřbitova od Třebeska, když se podíváte směrem na jihovýchod, tak je tam stráž a v té stráni bylo vyložené povrchové ložisko, kde byly uranové minerály včetně smolince. Byl tam navíc ještě gumit a torbernit. Gumit je takový žlutý prášek jako síra, torbernit je zelený minerál. Jinak přímo tam, těsně pod povrchem, se vyskytovaly „ledviny“ uranu.

To, co jsme vydolovali, jsme vozili rovnou do Jáchymova. Každé auto mělo svůj doprovod a my jsme kolikrát jezdili s tím. Byly to „dřevní“ podmínky, protože v té době nebyly žádné lékařské prohlídky, a že bychom nosili dozimetry nebo byli nějak chráněni, tak to absolutně ne. Vzpomínám si, že když jsem přešel na šachtu, ruda se dávala do kovových bedniček. Bednička byla krychle, dejme tomu tak třicet krát třicet krát třicet centimetrů, a někteří havíři dokázali do té bedničky natlouct drobnou smolinec. Často pak vážila přes sto kilo. Nosilo se to v rukách a mlátilo se to kladivem, aby to bylo drobnější, aby se tam toho hodně vešlo. To byly neskutečné podmínky.

Tímhle jsem prošel a třeba mi to pomohlo, nevím. Někteří lidé za zdravím jezdili do Jáchymovských lázní se léčit. Sám jsem rakovinu

sice už taky prodělal, ale docela mírně. Zdá se, že to na mne působilo blahodárně. Je fakt, že těch kolegů moc nemám.

Někdy v zimě nebo na podzim v roce 1951 za mnou na „Kutačkách“ přišel tehdejší šéf Ing. Znamenský a povídá mi: „Normovčíkom budeš.“ Tak jsem byl donucen dělat normovčíka. Dalo mi moc práce, než jsem vniknul do tajů té práce, navíc vybavení byla kalkulačka NISA, kde se muselo počít ručně, a logaritmické pravítko. Logaritmickému pravítku vděčím za pomoc, na něm jsem zvládnul udělat výplaty pro 200 lidí.

Na „Kutačkách“ se mnou byl Josef Pilous, Emil Tabaček, Jan Uher, Franta Mikeš, Štefan Rudík, Vašek Havelka, později Ing. Jiří Bedřich, František Pecka. Pak na geofyzice byli Josef Havlena, Jaroslav Mácha, Standa Ševr, na „markšajdrech“ (měřičích) byl Láďa Drmla, Ing. Ivan Hojer a Josef Zelenka. A opraváři přístrojů Jirka Procházka, Ivan Kučera.

Začali jsme se rozšiřovat do dalšího okolí mimo Příbrami. Měli jsme Spálené Poříčí, Kytín u Mníšku a těžištěm dalších prací byly hlavně Heřmaničky, Smilkov, tady u Votic, tam jsme se dokonce i odstěhovali. Na zámku ve Smilkově jsme bydleli a měli jsme tam sídlo, razila se tam mimo jiné právě ta úpadnice. A čas plynul. Pamatuji se, nevím jakým zázrakem, že v té době byly důlní platy: šestá třída 33 korun 50, sedmá 40 a osmá 50 korun na hodinu, což byly tenkrát dost slušné peníze. Já jsem musel občas navštívit svoji představenou úkolářku v Jáchymově, to byla nějaká paní Kalašnicková, a ta říkala, že to dělám dobře, a chválila mne. Já povídám: „No jo, já to dělám dobře, ale já jsem za pár měsíců měl čas se podívat do nějakých materiálů, které jsem tam našel po Jirkovi Hroudovi v šuplíku, a zjistil jsem, že tam je ferman, který říká, že pomocný úkolář má nárok na sedmou až osmou třídu. Pomocnej! Vy mi tady tvrdíte, že jsem dobrý úkolář, a já dělám samostatného úkoláře pro 200 lidí a dělám to za šestku.“ Ona mi zařídila doplatek do 8. třídy včetně výkonnostních odměn a přesčasů, takže já jsem tenkrát dostal dost slušné peníze. Vyložené takové, že jsem na ně nebyl ani zvyklý.

U uranu na Příbramsku - od průzkumu k těžbě

V té době jsem měl už tři odklady vojenské služby. Tak jsem si říkal: „Pozor s tou vojnou. Přece nepůjdu na dva roky sloužit, až mi bude 30–35 let.“ Řeklo si nás to víc, tehdejší kádrovák nám vyhozoval: „Jak se vy nyní zachováte, tak, až přijдете zpátky, se my zachováme k vám.“ Oni nám slibovali náhradní zálohu, nebo zrušení vojenské povinnosti a nevím, kde co. Ta náhradní záloha by byla na půl roku, takže to byl velký rozdíl. Ale zkrátka sebrali jsme se a šli jsme sloužit vlasti na dva roky. A odkroutil jsem celé dva roky na vojně.

Rukoval jsem do Znojma, ale víc jak polovinu vojenské služby jsem strávil v Libavě, ve vojenském výcvikovém prostoru pod stanem. Na vojně jsem se stačil i oženit.

Když jsem se vrátil z vojny, nastoupil jsem jako geolog na šachtu 1, 2 a 4, na Lešetice.

V té době pod generální ředitelství spadaly jednotlivé doly, nebo „účastky“ se tomu říkalo. Nejjižnější byla Kamenná, pak byly Lešetice neboli Vojna, pod kterou spadala později i šachta č. 15. Pak byl Brod, který měl šachty č. 5, 6 a 9. Nevím, jak to bylo na Hájích, ty vznikly až nějak později, a Bytíz, tam byla 11 a nevím, které ještě, tam jich bylo víc.

Nastoupil jsem na podzim roku 1954, závodním (tedy nejvyšším šéfem) byl Antonín Kot, později pak tam šéfovali Ing. Stanislav Blaszczyk, Ing. Čížek a jiní. Dobře si pamatuji také své nadřízené Miloše Klimeše a Zdeňka Bestu. Pod vedení závodu, dolu, spadaly „úseky“ tvořené většinou jedním nebo i více patry. Já jsem nastupoval na patře č. 2, což bylo dost na povrchu. A tam jsem i prožil požár, který tenkrát byl na té šachtě, ale stačil jsem včas vyfárat. Vedoucím úseku byl naddůlní, neboli „obráťtajr“. Mým naddůlním byl nejprve František Redlich a později na 6. patře Vašek Černoch. Poté, co jsem skončil 2. patro, tak jsem přecházel na 6., které jsem prakticky otvíral od samého začátku. Další naddůlní byli Eman Brož, Jirka Petrášek. Obráťtajr měl svého inženýra úseku, který byl jeho zástupcem. U Redlicha byl zástupcem František Kubala. Byla to zajímavá figurka, kdysi mukul, který tam pracoval. Nakonec zůstal tady, oženil se. On byl Ostravák, měl takový to krátký „a“. A byl to velice humorný člověk, kterému prošlo všechno. Třeba my jsme spolu vyfárali a šli jsme šatnou a tam byla šatnářka a on: „Tak co, babi, jak se těšíte do hrobu?“ On to řekl tak, že se ta babka tomu zasmála, to nebylo jako nic urážlivého. My jsme spolu s Františkem fáráli, a to dost často, on vždycky, když jsme dole svačili, tak kousek uložil zpět do kapsy, a řekl: „Kdyby nás zavalilo.“ To byla taková práce, že tam člověk procházel denně takovými místy, že si říkal: „No, tak dneska jsem to ještě prošel.“

O Redlichovi Vám ještě povím takové zajímavosti. To byla typická figurka, on byl bývalý policajt. Jak se dostal k horničině, to ví jen Pán Bůh. On uměl jednat s lidmi, s odsouzenými. On vždy říkal, „Toníku, ty jsi půl doktora, pojď mi tady něco napsat.“ On takhle jednal s každým.

V kanceláři naddůlního se vedla tzv. raportní kniha, což byl takový palubní deník, nebo stavební deník, jako je na stavbách, kde prostě každá směna dostávala písemný úkol, co má udělat, a zase se tam psalo, co se udělalo, kolik odpalu, kolik bedniček rudy, kolik vozů rudy a prostě takové údaje. Koncem měsíce jeho zápis do raportní knihy byl, to si pamatuji dodneška: „Soudruzi, důlní rotačky se točí, banka tiskne peníze, odpolední směna musí...“ a teď tam vypsál, co se musí, kolik odpalu na běžné metry, kolik na plošné, kolik rudy, tak takové zápisy se objevovaly v raportní knize.

To byly zážitky s ním, ohromné. To byla figurka a oni to byli rivalové, on a Eman Brož. Soutěžili, kdo bude lepší. To se razily urychlené překopy a překonávaly se rekordy. Byla to zajímavá práce, ale byla to nebezpečná práce.

Zajímavé byly i vztahy mezi odsouzenými. Byli tam odsouzení političti vězni i obyčejní zloději. Jeden tam byl předák na dobývce, jmenoval se Svěřčinský. Byl to Ostravák a byl to jehovista. Můžu říct, že svědomitějšího a poctivějšího předáka jsem nepoznal, protože tomu cokoliv jsem řekl, tak jsem věděl, že to udělá. A to se nedalo říct vždycky. To byla jedna věc. A druhá věc byla, že měl v té partě kázeň, skutečně bylo na celou partu spolehnutí. Seděl kvůli tomu, že odmítal sloužit na vojně se zbraní. Taký jsem tam měl mašinkáře, jmenoval se Martiník. Jednou jsem šel takhle okolo něj a on tam seděl na lavičce a já říkám: „Tak co, Martiníku, co děláte?“ A on: „Pane důlní, promyšším další trestnou činnost.“ Takže někteří byli nepolepšitelní.

Prakticky ke konci svého působení v uranových dolech jsem prožil jednu dost zajímavou příhodu. To jsem pracoval na Bytízu už jako důlní dozorce, a měl jsem i střelmistrovský dekret. Na konci měsíce se vždy dělaly tzv. odebírký, to znamená, že sfáral měřič úseku se svými pomocníky, sfáral s nimi geolog, geofyzik a většinou šel i naddůlní vedoucí úseku. Musela se projít na patře nebo na tom úseku všechna díla, vše, co se tam dělalo, změřit. Když se zjistilo, že odebírký dopadly dobře a že je, jak se říká, splněno, mohla se zrušit noční nebo odpolední směna. Na každém patře bývaly sklady střeliva. My jsme jednou při odebírkách zjistili, že je splněno. Bylo to na Štědrý den. Já měl odpolední, přišel jsem na šichtu a naddůlní mi říká: „Tak vám zrušíme směnu, ale zůstalo tam střelivo, musíš to dojit zlikvidovat.“ Spustili mě tedy samotného na patro. Vzal jsem tu elektrickou mašinku, moc jsem s ní neuměl, nebyl jsem s ní zvyklý jezdit, dojel jsem ke skladu střeliva, naložil jsem střelivo, odvezl jsem to na překop, až na čelbu, kde se to dá odprásknout, a zjistil jsem, že nemám ani strojek na odpalování. Tak jsem to tam položil, napojil jsem si to na elektriku, co tam byla připravená na odpal, a místo odpalovacího strojeku jsem použil proud z té mašinky. Nervozita mi udělala to, že se mi mašinka tlakovou vlnou rozjela, ale neujela. Popojela o kus dál. I bekovka mi spadla tenkrát a to byl takový dost ošklivý pocit, na který dost nerad vzpomínám.

Ještě jako technici jsme byli nuceni na tzv. povinné záchranné práce – cvičení na baňské záchranné stanici. V izolačních přístrojích jsme museli oddychávat své dvě hodiny a prolézat překážkový systém, po žebříkách a podobně.

To bylo jako povinné cvičení. A také jsem byl požárník. To jsme měli na šachtě stříkačku a občas jsme si museli zacvičit i jako požárníci.

Při práci jsem dělal dálkově ještě hornickou průmyslovku tady v Příbrami, ale nedělal jsem si druhou maturu, už jen kvůli tomu, že jsem prakticky ta studia končil v době, kdy jsem věděl, že musím skončit s prací v uranových dolech. Já jsem musel odejít po dvaceti letech expozice. V 69. roce jsem odcházel pro ohrožení nemocí z povolání. Naštěstí u mne nepropukla.

Pak jsem na čtyři roky nastoupil k okresní správě silnic. Dneska se to jmenuje SÚS, státní údržba silnic. Měli jsme sídlo tady na křižovatce k Drásovu. Nastoupil jsem tam a zaučoval jsem se do role. Ta práce se mi moc líbila. Později jsem pracoval jako pracovník kontroly na okresním národním výboru. Tam jsem se dožil důchodu, já jsem také šel do důchodu v padesáti, takže ho беру 38 roků. To je krásné zaměstnání, dělat důchodce.

Antonín Dvořák (redakčně upraveno)

Poznámka redakce: Článek vznikl na základě audionahrávky vyprávění pana Dvořáka, kterou pořídila Mgr. Pavla Doležalová, vedoucí Archivu DIAMO. Dne 28. 5. 2017 nás bohužel pan Antonín Dvořák navždy opustil. Děkuje rodině pana Dvořáka za souhlas s uveřejněním jeho vyprávění v občasníku DIAMO.

Čest jeho památce!

ODBORY

ZDE UVEDENÉ MATERIÁLY
VYJADŘUJÍ NÁZORY ODBORÁŘŮ
A NEMUSEJÍ SE SHODOVAT
S NÁZORY REDAKCE

Výří tábor II

Vyzkoušet si život kouzelníka je snem snad každého dítěte. Tak jako obdržel Harry Potter pozvánku na svůj první školní rok do Bradavic, obdržely i děti své pozvánky na srpnový pobyt do Školy čar a kouzel v Mařenicích. Hned první večer, po příjezdu kouzelníků z celého širokého okolí, byli studenti rozděleni moudrým kloboukem do 4 kolejí (Havraspár, Mrzimor, Nebelvír a Zmijozel).

Aby měli studenti všechny potřebné pomůcky pravého kouzelníka, museli si vyrobit svá košťata a hůlky. Rychlost a ovladatelnost svých košťat mohli po-

rovnat při famfrpálových zápasech mezi jednotlivými koleji. Krásný a poklidný život v Bradavicích byl z ničeho nic narušen věštbou jedné z profesorek o zrození Lorda Voldermorta. K jeho zrození došlo na nedalekém hřbitově.

Tímto dnem začala dlouhá cesta přípravy studentů, aby pak společně s učitelským sborem mohli čelit temným silám a mohli Pána zla porazit. Netrvalo dlouho a jednotlivé koleje se dozvěděly o jisté černé magii. Cesta za zničením vitéálů tak mohla začít.

Po úspěšném zničení 6 vitéálů se stu-

Malá čarodějka Baruška

Rozdělování do kolejí pomocí moudrého klobouku

denti dozvěděli o posledním vitéálu, kterým nemohl být nikdo jiný, než samotný Harry Potter. Jelikož Pán zla pocítil svou slabost, shromáždil všechny své stoupence před branami Bradavic a zahájil jejich obléhání. Studentům a učitelům se podařilo Bradavice úspěšně ubránit. Společně s Harrym Potterem zabili Lorda Voldemorta a všechny jeho stoupence předali do Azkabanu. Celá snaha jednotlivých kolejí byla na konci tábora vyhodnocena a řádně oceněna. Věříme, že si děti tábor užily stejně tak dobře, jako jejich vedoucí.

Děkujeme také ZOO o. z. TÚU Stráž pod Ralskem za příspěvek na ceny pro děti.

Už teď se těšíme na příští rok.

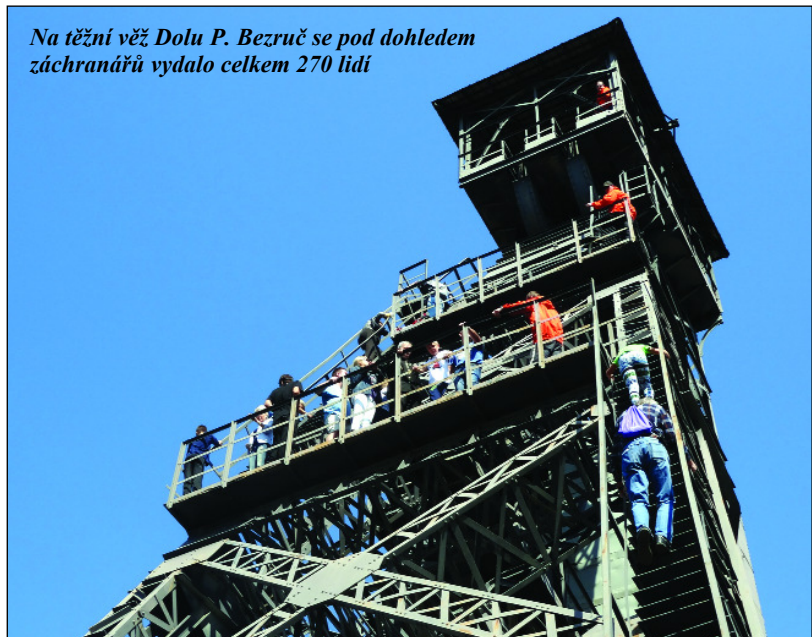
Petr Musil, PS Výří

Nácvik na famfrpál

Den otevřených dveří na Dole Bezruč (Terezie) v Ostravě přilákal stovky návštěvníků

Na těžní věž Dolu P. Bezruč se pod dohledem záchranářů vydalo celkem 270 lidí

Odštěpný závod ODRA státního podniku DIAMO se připojil k oslavám výročí 750 let Ostravy a v sobotu 9. září zpřístupnil pro veřejnost areál Dolu Petr Bezruč (dříve Terezie) ve Slezské Ostravě, který byl jedním z nejhlubších dolů v České republice a letos pomyslně slaví 175 let od založení.

Areál dolu a opravené objekty kulturních památek si přišlo prohlédnout 760 lidí všech věkových kategorií. Mimořádnou příležitost vystoupat po kovové konstrukci na sdružené těžní věži jámy Terezie a vidět město i okolí z jednoho z nejvyšších míst v Ostravě využilo 270 lidí, tedy zhruba třetina návštěvníků. Přestože foukal silný vítr, na výstup po železných schůdkách se vydala řada důchodců nebo malých školáků. Nejstaršímu účastníkovi bylo 75 let, nejmladšímu 7 let. Odměnou za námahu s trochou

odvahy byl krásný rozhled a pohled nejen na město Ostravu, ale i na široké okolí, včetně elektrárny v Dětmovicích nebo beskydských vrcholů. Všechny účastníky jistili důlní záchranáři a pracovníci státního podniku, celkem se jich na organizaci podílelo 17.

Příležitost navštívit uzavřený důl využily také desítky bývalých řadových i vedoucích pracovníků šachty. „Já jsem tady strávil prakticky celý život, nastoupil jsem po maturitě, kdy se ještě hodně pracovalo manuálně, později jsem si udělal vysokou školu a končil jsem jako vedoucí přípravy výroby v roce 1992. Zažil jsem tady těžkou práci, politické vězně, kamarádství. Byl jsem doslova úplně poslední, zamkl jsem a konec. Pak jsem přešel na Jeremenko, ale dodnes bydlím tady za rohem, kde měli zázemí záchranáři,“ vyprávěl emotivně Přemysl

Pekárek a potvrdil, že na Bezruč se těžilo v největší hloubce v revíru, přesahující 1300 metrů. „Já jsem měl z toho horka pokaždě plné boty vlastního potu,“ vzpomínal.

Mezi návštěvníky byli i rodiče s dětmi. „Vyrázili jsme se synem na výlet a moc se nám to líbilo. Bydlíme nedaleko, ale poprvé jsme měli možnost podívat se až nahoru na věž. Průmysl k našemu městu patří, takže nám jsou technické památky docela blízké,“ řekl asi 40letý tatínek z Ostravy Martin Urbančík.

digitálního modelu podzemí Dolu Petr Bezruč, který sestavil na základě písemných materiálů a starých map Národní památkový ústav. Atmosféru po celý den zpříjemňovaly písničky kytarového dua Mendoši.

Návštěvníci se zajímali také o celkové využití areálu šachty. Státní podnik má na starosti část areálu s kulturními památkami, ostatní objekty byly buď zbourány, nebo se pro ně našlo nové využití a podniká tam 14 firem a zdravotní pojišťovna.

Libor Jalůvka vítá bývalého zaměstnance Dolu P. Bezruč

„Trochu jsme se báli, jestli se budou obyvatelé regionu ještě o šachtu zajímat, a navíc bylo nedaleko několik dalších akcí, včetně velkých oslav 750 let Ostravy. Ale přišlo opravdu hodně lidí, tolik jsme ani nečekali. A myslím, že všichni byli spokojeni,“ dodává Libor Jalůvka z odštěpného závodu ODRA, hlavní organizátor akce a vedoucí pracovník, který se stará o údržbu a rekonstrukce kulturních památek na šachtách. „Je to docela pěkné místo blízko centra, je škoda, že se zatím nepodařilo najít využití pro zdejší udržované budovy kulturních památek,“ posteskl si Libor Jalůvka v debatě s bývalými zaměstnanci šachty.

Kromě výstupu na věž připravil odštěpný závod ODRA pro návštěvníky promítání archivních filmů, výstavu snímků ostravského fotografa Borise Rennera a informačních panelů s hornickou tematikou od Klubu přátel hornického muzea a Nadace Landek, které byly vystaveny například také v poslanecké sněmovně. Premiéru měla ukázka

Kvalitní uhlí se tady těžilo 150 let

Důl byl založen přímo u silnice z Moravské Ostravy do Michálkovic jako mělký v roce 1842. Jeho zakladatel Josef Gross, tehdejší centrální ředitel Vítkovických železáren (Vítkovické horní a hutní těžířstvo), důl založil ve vlastní režii a pojmenoval ho po své manželce. Krátce po založení důl prodal Salomonu Mayeru Rothschildovi, vlastníku Vítkovických železáren. V roce 1862 byl přebudován na hlubinný a připojen na Báňskou (též Montánní) dráhu a v následujícím roce vybaven parním těžním strojem. V 60. letech minulého století prošel rekonstrukcí a přestavbou a byla vyhloubena druhá, vysocekapacitní těžní jáma.

Za dobu své existence Důl Terezie (Petr Bezruč) vytěžil odhadem 60 milionů tun uhlí z hloubky dosahující až 1350 m. Uhlí z dobývacího prostoru Slezská Ostrava patřilo díky mimořádnému koksovatelnému vlastnostem k nejvíce oceňovaným druhům.

Při útlumovém programu v ostravské části revíru byla na Dole Petr Bezruč ukončena těžba 30. 6. 1992 a obě jámy byly v letech 1993–1994 zasypany. Dominantní kladivová těžní věž byla v srpnu 2002 odstraněna. Zachována zůstala z památkově chráněných objektů pouze jámová budova a sdružená vzpěrová těžní dvojvěž z let 1902 a 1917, strojovna těžního stroje č. 1 a strojovna pomocného těžního stroje s elektrickým pomocným těžním strojem z roku 1914 od výrobce Siemens-Schuckert.

Ing. Bc. Jana Dronská, MBA

Bowling párů o. z. TÚU 2017

Dovoluji si pozvat zaměstnance o. z. TÚU na pátý ročník bowlingového turnaje pro páry.

Organizační pokyny:

- hrát budeme v Liberci v Tipsport aréně 29. 11. 2017 od 15.00 do 17.30 hod.
- doprava vlastní
- jeden z páru musí být zaměstnanec o. z. TÚU

Přihlášky přijímám do 20. 11. 2017 na tel. 4481 (725 058 978) nebo na valek@diamo.cz, kde jsem také k dispozici pro zodpovězení dalších dotazů. Zároveň vybírám 100 Kč na tombolu.

Vilda Válek
předseda ZV ZOO o. z. TÚU

Den otevřených dveří si užily také děti

Charakteristika a činnost střediska Závodní báňské záchranné stanice Hamr v o. z. TÚU

Báňská záchranná služba v Hamru na Jezeře byla zřízena v roce 1967 rozhodnutím feditelství národního podniku Geologický průzkum uranového průmyslu, Příbram. V roce 1971 přešla závodní báňská záchranná stanice pod odštěpný závod Uranové doly Hamr a následně, v roce 1975, vznikla Obvodní báňská záchranná stanice Hamr. Ta byla nejprve v roce 1992, na základě opatření ČBÚ, změněna na Revírní báňskou záchrannou stanicí Hamr a následně, v roce 1994, na Závodní báňskou záchrannou stanicí Hamr.

Montáž lešení před čištěním stěn reaktoru na Neutralizační a dekontaminační stanici NDS 10

Báňská záchranná služba je od nepaměti spojována především s hlubinnou těžbou nerostů klasickým hornickým způsobem. Likvidace hlubinných dolů byla v oblasti Stráže pod Ralskem téměř dokončena a hlavní činností odštěpného závodu Těžba a úprava uranu se tak stalo zahlazování následků podzemního loužení uranu. Přesto musí být závodní báňská záchranná stanice zřízena a provozována i nadále, a to na základě § 7, odst. d) vyhlášky ČBÚ 447/2001 Sb., o báňské záchranné službě, ve znění pozdějších předpisů, který ukládá organizaci dobývací nerosty podzemním loužením nebo zahlazující následky této těžby povinnost zřídit závodní báňskou záchrannou stanicí. Vedle legislativní povinnosti je pro o. z. TÚU provoz báňské záchranné stanice nezbytností při zajišťování každodenních prací v rizikovém prostředí v rámci plánovaných nehavarijních zásahů.

Závodní báňská záchranná stanice Hamr při o. z. TÚU je organizačně podřízena Hlavní báňské záchranné stanici v Ostravě (OKD, HBZS, a. s.) a má stanovený tzv. obvod působnosti, který zahrnuje všechna pracoviště o. z. TÚU a jiná určená pracoviště v obvodu působnosti Hlavní báňské záchranné stanice v Ostravě. Nadřízená stanice v Ostravě provádí pravidelné roční kontroly zá-

hové připravenosti, roční revize dýchacích, oživovacích a sebezáchranných přístrojů a školí nové záchrannáře.

Stávající personální obsazení závodní báňské záchranné stanice a kvalifikace záchrannářů jsou nastaveny tak, aby byla zajištěna havarijní připravenost odpovídající předpokládanému druhu a rozsahu možných havárií a současně bylo možné vyhovět požadavkům na zajištění rizikových prací a prací v rizikovém prostředí. Profesionální sbor záchrannářů tvoří pět techniků a 12 záchrannářů zařazených v dělnických profesích (z toho pět mechaniků – důl, sedm četařů, čtrnáct lezců a čtrnáct paramediků). Nedílnou součástí báňského záchranného sboru o. z. TÚU je dobrovolný sbor, který tvoří 32 báňských záchrannářů rekrutujících se ze všech provozů a středisek napříč závodem. Samozřejmostí je proškolení všech dobrovolných záchrannářů Hlavní báňskou záchrannou stanicí v Ostravě. Tito dobrovolní záchrannáři v pravidelném režimu doplňují záchrannářskou stálou pohotovost. Všichni záchrannáři musí absolvovat každé čtvrtletí cvičení s nasazeným dýchacím přístrojem v dýmnici (cvičné pracoviště pro báňské záchrannáře s možností zadýmení) a jednou ročně, v rámci fyzické připravenosti, splnit spiroergometrické vyšetření.

Co se týká výjezdové zásahové a ostatní techniky je Závodní báňská záchranná stanice Hamr vybavena na velmi dobré úrovni se zaměřením na všechny předpokládané havárie, zejména na možné úniky nebezpečných plynů, chemikálií, technologických roztoků, ropných látek, včetně úniku radioaktivních látek do životního prostředí.

Stálá pohotovost, kterou tvoří šest báňských záchrannářů, má k dispozici tři zásahová vozidla včetně vybavení. Jedná se o vozidlo Ford Transit zajišťující technicko-chemický výjezd s vybavením sadou zvedacích podušek, těsnicemi vaky, těsnicemi poduškami, hydraulickou vyprošťovací soupravou, dýchacími přístroji, protichemickými obleky, sorpčními prostředky, hladinovými zábranami, detekční technikou, motorovou pilou a základní lezeckou výbavou.

Pro požární výjezdy je určeno vozidlo SCANIA o objemu hasiva 9 000 litrů s vybavením prostředky na odclonění a likvidaci úniků chemických látek, na likvidaci požárů, protichemickými obleky, dýchacími přístroji, speciální normou stěnou, elektrocentrálou, plovoucím čerpadlem, čerpadlem do chemických provozů a sorpčním materiálem. Pro výjezdy k poskytnutí první pomoci je určeno vozidlo VW Transporter, které je vybaveno podtlakovými nosítky, podtlakovými dlahami, transportní vanou, oživovacím přístrojem, dýchacími přístroji, defibrilátorem, obvazovým materiálem a popáleninovým setem. Typy výjezdů je možno různě kombinovat dle vzniklé mimořádné situace nebo havárie. Současné jsou vozidla VW Transporter a SCANIA zařazena do integrovaného záchranného systému a mohou v rámci integra-

ného záchranného systému na požádání dispečinku zasahovat i mimo provozy o. z. TÚU.

Hlavním úkolem střediska Závodní báňské záchranné stanice Hamr je provádět rychlé a účinné zásahy k záchraně lidských životů a majetku při haváriích, které se mohou v této organizaci vyskytnout, zdolávat je a odstraňovat jejich následky. Kromě tohoto úkolu báňská záchranná služba provádí mnoho dalších činností v nedýchatelném nebo zdraví škodlivém prostředí a další speciální a rizikové práce, např. práce nad volnou hloubkou nebo vodní hladinou, výškové práce, práce v uzavřených technologických nádržích a na pracovištích s možností výskytu ionizujícího záření (kontrolována a sledovaná pásma). Zejména provoz sanačních technologií je bez téměř nepřetržitého čištění technologického zařízení záchrannáři prakticky nemožný. Záchrannáři dále provádí kácení rizikových stromů nebo polomů. Další důležitou činností báňské záchranné stanice je havarijní prevence včetně preventivní činnosti v protipožární ochraně (kontrola vnějších a vnitřních hydrantů, pravidelné kontroly pracovišť požárními preventisty) a dále školení první pomoci, školení obsluh motorových pil a školení zaměstnanců z používání ochranných prostředků proti pádu.

Posledním úkolem střediska báňské záchranné stanice je kontrola podzemních objektů dle vyhlášky ČBÚ 49/2008 Sb., o požadavcích k zajištění bezpečného stavu podzemních objektů, při které se v daných termínech ověřuje bezpečný stav podzemních objektů. Konkrétní činnosti Závodní báňské záchranné stanice Hamr dokumentují následující údaje ze zprávy o činnosti báňské záchranné stanice za rok 2016:

- bez havarijního zásahu;
- čtyři plánované nehavarijní zásahy (počet odpracovaných hodin 4505, z toho 495 ve vzduchovém přístroji), které tvoří hlavní objem prací střediska:
 - čištění technologických nádrží sbíjením nalepených inkrustů na stěnách;
 - čištění usazovacích nádrží, jímek, vzdušníků, kompletní technologie odparek, technologických nádrží, včetně vápenných zásobníků;
 - čištění usásky uranového koncentráty;
- 19 zdravotních výjezdů včetně transportu do zdravotnického zařízení (ošetření lehké zdravotní újmy, jako zhmožděny, tržné rány, nevolnosti, která nevyžaduje delší dobu hospitalizace);
- pomocné práce a činnosti záchrannářů mimo plá-

Čištění zachytňného koše inkurstů v zaplavovací komoře odparky E-1C na výrobním úseku likvidace kyselých roztoků

nované nehavarijní zásahy pro zajištění provozu o. z. TÚU (např. likvidace nepotřebné technologie a celková sanace podzemního patra technologického zařízení, demontáž střešních plechů včetně nosné konstrukce bývalé technologické haly, demontáž vzduchotechniky a stropního osvětlení v ložisku vlečky, demontáž potrubí průměru 300 mm z trubního mostu, dohledávání stvolů vrtů v hloubkách kolem 10 m, montáž trubkového lešení v provozních halách pod různým technologickým zařízením ve složitých prostorových podmínkách, kácení rizikových stromů a stromů napadených kůrovcem;

- kontroly v oblasti bezpečnosti (kontroly vnějších a vnitřních hydrantů a lékárniček);
- kontroly podzemních objektů (kanalizační stoky a sběrače, štol, vodní zdroje a kryty civilní obrany v Liberci, Jablonci nad Nisou, Lomnici nad Popelkou, Turnově, Českém Dubu a České Lípě a podzemní objekty ve správě o. z. SUL, například štol Rimbabská, Dědičná, Prokopská, Bohutínská, Mariánská, Ševčínská, Anna a Vojtěch, Mikuláš, Drkolnov, vodní patro Wasserlauf).

Výše uvedený zjednodušený výčet činností dokládá, že Závodní báňská záchranná stanice v o. z. TÚU je nezbytnou součástí procesu zahlazování následků těžby uranu v oblasti Stráže pod Ralskem. Bez její pomoci by nebylo možné udržet provoz sanačních i dalších technologií nezbytných k odstranění kontaminace z podzemních vod a tím zajistit trvalou využitelnost vodních zdrojů a na vodu vázaných ekosystémů v severočeské křídě.

Ing. Karel Uher, vedoucí ZBZS, o. z. TÚU
Ing. Ludvík Kašpar, náměstek ředitele o. z. TÚU pro výrobu a ekologii, o. z. TÚU

Hornická pouť v Sokolově

Den 9. září je svátkem všech horníků a taktéž nás, kteří jsme si své již odřáli! Slavilo se ve Stráži pod Ralskem, v Mostě, na Kladně, na Ostravsku a již tradičně i v Sokolově. Letos vyrazila trojice kamarádů z našeho spolku právě do Sokolova. Když jsme ráno přijeli do

areálu pivovaru Permon, byli jsme hned vtaženi do vítacího víru. Nechybělo obětí a připítek hutným Permonem s kamarády z Příbramí, Měděnce, Krásna, Chodova, Rudolfova, Českého Krumlova, Horní Suché či s místními z Nadace Georgia Agricoly (NGA). Paní místo-

starostce Sokolova a zástupci NGA Jarodví Jiskroví jsme předali upomínkové předměty od vedení města Stráž pod Ralskem. Následoval parádní hornický průvod městem. Na Novém náměstí se odehrálo přivítání účastníků starostou města, zazněla hornická hymna, osužkovaly se prapory a předala se významání LUX EX TENEBRIS, tzn. „světlo v temnotách“. Bylo pro nás ctí,

že mezi významanými byl i náš místopředseda. Po ukončení oficialit probíhal bohatý program. Zhlédli jsme ukázky činnosti policie, hasičů či armády. Rovněž se prezentovaly folklorní skupiny národnostních menšin ze Slovenska, Německa, Ukrajiny, Ruska, Vietnamu a další. Ochutnali jsme taktéž gurmánské speciality těchto menšin, navíc i pochutiny z Mongolska či Kavkazu. Vše

podstatně se odehrálo na Novém náměstí, kde jsme s kamarády a s pohárem výtečného piva sledovali vystoupení Pavla Dobeše, rockovou skupinu DOGA, Báru Polákovou a konečně i Janka Ledeckého. Celou slávu ukončil ve 22 hodin velkolepý ohňostroj. Když někde vyjedeme, byl by hřích nenavštívit nějakou památku. Tentokrát jsme si vybrali Důl Jeroným. Udělali jsme dobře, práce našich předků je hodna naší úcty.

Za Hornicko-historický spolek pod Ralskem
Miroslav Janošek

DIAMO

Podnikový občasník s. p. DIAMO Stráž pod Ralskem. Vydává vedení s. p. Vychází zpravidla jednou v měsíci. Adresa redakce: DIAMO, státní podnik, Máchova 201, 471 27 Stráž pod Ralskem Redakce: Ing. Gabriela Uradníková e-mail: uradnikova@diamo.cz, tel.: 487 892 007

Propagace a komunikace: Ing. Pavlína Sachová, Ph.D. e-mail: sachova@diamo.cz, tel.: 487 892 077

Sazba: PANTYPE, s. r. o., Liberec Tisk: GEOPRINT Liberec Pro vnitřní potřebu s. p. DIAMO Texty: redakce DIAMO, není-li uvedeno jinak